علم حال

بیشنچی قسم

روزه - زکات - حج.

ایکنچی طبع

مرتبی: ع. ح. ابراهیمف.

ناشری:
«چولپان» کتبخانه‌سی.
اوفاده.

بهاسی ۵ تین.

КАЗАНЬ.
Типо-литографія «УМИДЪ».
1914

3-4815/52
388/20
Из фондов Российской национальной библиотеки

بسم الله الرحمن الرحيم

روزه.

رمضان آینده روزه توتو نه‌رسه؟

مسلمان، بالغ، عاقل بولغان کشیگه رمضان آینده روزه توتو فرضدر.

روزه‌نك فرضلری نه‌رسه‌لر؟

روزه‌نی نیت ایتوب، تاڭ آتقاندن باشلاب قویاش بایوغانغه قدر، آشاودن، ئچودن، جماعدن طییلوب توردر.

روزه‌نی نه‌رسه‌لر بوزار؟

بیك آزغنه بولسه‌ده، روزه‌ده کوندوز آشاو، ئچو، همده جماع قیلو، ته‌مه‌کی تارتو روزه‌نی بوزادر.

بر کشی روزه‌نی عذرسز بوزسه نه‌رسه بولور؟

بو کشیگه قضا، هم کفارت لازم بولور؛ روزه‌نی، عذرسز بوزغان اوچون گناهلی بولور.

روزه‌نك کفارتی نه‌رسه؟

بر کشی، علتسز روزەسن بوزسە، بر کون روزە
اوچون بر قل آزاد ایتەر، قل آزاد ایتەرگە کوچی یتمەسە،
توتاشدن آلتمش کون روزە توتار، روزە توتارغە کوچی
یتمەسە، آلتمش فقیرنی بر کون تویدورر؛ بر فقیرنی
آلتمش کون تویدورسەدە درست بولور؛ لکن آلتمش
کونلکنی بر فقیرگە بر کوندە بیرو درست توگلدر.

روزەنی خطالق بلەن بوزسە، نیچك بولور؟

آغزون یوغاندە خطالق بلەن أچینە صو کیتسە، یاخود
کوچلەب روزەنی بوزدرسەلر، یاکە اختیاری بلەن، آغز
تولوسی قدر قوصسە، یایسە واق تاش وتوفراق کبی نەرسەلرنی
یوتسە، یاخود قویاش بایوماسدن ئلك، قویاش بایوغان
دیب اویلاب افطار قیلسە، شوشی صورتلرنك بارسندەدە
روزەسی بوزلوب، بو کشیگە قضا لازم بولور؛ لکن
کفارت لازم بولماس.

روزەنی بوزمی تورغان نەرسەلر نیلر؟

بر کشی، روزە بولوون اونوتوب آشاسە، یاکە
اختیارسز قوصسە، یایسە تش آراسینە قصولغان، بورچاقدن
کچکنە بولغان نەرسەنی یوتسە، یاخود توتونلی اورندە بولوب
تاماغینە توتون کرسە شوشی صورتلردە روزەسی بوزولماس.

روزەدە صاغز چەینەو نیچك؟

صاغز چەینەو بلەن روزە بوزولماسەدە، لکن روزەدە
صاغز چەینەو مکروهدر. اگر صاغز أچینە کیتسە،

روزەسی بوزولوب، قضا قیلو لازم بولور.

آشنىڭ تەمن قاراو، بالاغە چەینەب آشاتو نیچك؟

ضرورتسز، آشنىڭ تەمن قاراو، یایسە بالاغە چەینەب آش آشاتو مکروهدر؛ ضرورت بولسە، مکروه بولماس. اگر أچینە نەرسە کیتسە، روزەسی بوزولوب، قضا لازم بولور.

سحرنی، افطارنی نی رەوشلی قیلو مستحب؟

سحرنی ایكى صوڭغی وقتغە قدر کیچکدرو، افطارنی قویاش بایوغاچدە آشقدروب قیلو مستحبدر.

قارتلق، ضعیفلك سببلی روزەگە کوچی یتمەسە، نیشلەر؟

قارتلق، یاکە ضعیفلك سببلی روزە توتارغە کوچی ییتمەسە، هر بر کون روزە اوچون فطر صدقەسی قدر فدیە بیرور؛ فدیە بیرگاندن صوڭ روزە توتارغە کوچی ییتسە، روزەنی قضا قیلو لازم بولور؛ ئوزی ئولگانچە فدیەنی بیرە آلماسە، ئوزندن قالاچق مالنىڭ اوچدن بر ئولوشندن بیرورگە وصیت ایتەر.

آورو کشی روزە توتارمی؟

روزە توتو سببلی آوروی آرتودن قورقسە، روزە توتماس؛ آورودن سلامتلەنگاچ روزەنی قضا قیلور.

بالا ایموزە تورغان خاتون نیشلەر؟

بالاسینە، یاخود ئوزینە ضعیفلك کیلو احتمالی بولسە، روزە توتماس؛ روزەنی صوڭندن قضا قیلور.

Из фондов Российской Национальной библиотеки

مسافر روزه توتارمی؟

مسافرگه آشاو رخصتدر؛ سفردن قایتقاچ، قالغان روزه‌سن قضا قیلور؛ سفرده مشقت بولماسه، روزه توتو آرتقدر. اگر توتماسه، گناه‌لی بولماس.

زکات

زکات کمگه فرض بولا؟

بالغ، عاقل بولغان کشینڭ حاجت اصلیه‌سندن آرتق، نصابقه ییته‌رلك مالی بولسه، بر یل تولغاچده، شول کشیگه زکات بیرو فرض بولور.

صبینڭ مالندن زکات بیرولمه‌س. بورچلی کشینك بورچندن آرتقان مالی نصابقه ییته‌رلك بولسه، بو مالدن زکات بیرولور؛ بورچ اوچون تییش بولغان مالندن زکات بیرولمه‌س. بر کشیده آلاچاغی بولوب، بو آلاچاقنی دعوا قیلوب آلو ممکن بولسه، قولنده‌غی مال شیکللی بولوب، بونڭ اوچون زکات بیرو واجب بولور. دعوا قیلوب آلو ممکن بولماسه، زکات واجب بولماس. یل تولغانـده مالنـڭ بعضسی هـلاك بولسه، هـلاك بولغان مال اوچون زکات بیرو واجب بولماس. قاچردن، ایشه‌کدن زکات بیرولمه‌س.

حاجت اصلیه دیب نه‌رسه‌گه ئه‌یتوله؟

کشینڭ کییه تورغان کییمی، تورا تورغان اویی، ییگه‌ر اوچون کیره‌ك بـولغان آتی واشلی تورغان قوراللرینه حاجت اصلیه دیب ئه‌یتوله.

نیندی ماللردن زکات فرض بولور؟

Из фондов Российской национальной библиотеки

آلتوندن، کمشدن، یلنك کوبرەك وقتنده قرده آشاب یورگان حیوانلردن، همده صاتو اوچون بولغانماللردن زکات فرض بولور.

مالنك نی قدرسن زکاتکه بیرولور؟

یل تولغاچده، مالنك قرقدن بر ئولوشن زکاتکەبیرولور.

آلتوننك نصابی نی قدر؟

آلتوننك نصابی یکرمی مثقالدر.

کمشنك نصابی نی قدر؟

کمشنك نصابی ایکی یوز درهمدر.

صاتو اوچون بولغان مالنك نصابی کوبمی؟

صاتو اوچون بولغان مالنك نصابی، صاتو مالینك قیمتی یکرمی مثقال آلتون، یاخود ایکی یوز درهم کمش مقدارنده بولودر.

صارقنك، قوینك، کەجەنك، نصابی کوبمی؟

بو حیوانلرنك نصابی قرق باشدر.

آت، صییر، دەوەنك نصابی نی مقدار؟

آتنك نصابی ایکی باشدر؛ (لکن ایکی باشنك بریسی بییه وبریسی ایرکەك بولو شرطدر) صییرنك نصابی اوتوز باش، دەوەنك نصابی بیش باشدر.

یکرمی مثقال آلتوندن، زکات اوچون یارتی مثقال آلتون بیرولور. ایکی یوز درهم کمشدن بیش درهم کمش بیرولور. سودا مالن، آلتون، یاخود کمش نصابی بلەن بهالاب زکات بیرولور. صارق، قوی، کەجەنك قرق باشندن بر باش بیرولور. اوتوز باش صییر اوچون بر یەشلك بوزاو، قرق باش صییر اوچون ایکی یەشلك بوزاو بیرولور. یکرمی دورت باشقه

Из фондов Российской национальной библиотеки

قدر، هر بیش باش دهوه اوچون بر قوی بیرولور؛ یکرمی بیش باش اوچون بر یه‌شلک بر دهوه بالاسی بیرولور. آتلرنك هر برسی اوچون، بهاسینك قرقدن بر ئولوشی بیرولور.

زکات اوچون بیروله‌چك حیوانلر اورنینه، شول حیوانلرنك قیمتلری قدر آقچه بیروده درست بولور. مثلا قرق باش قوی اوچون، زکاتکه بیروله‌چك بر باش قوینك بهاسی بیش صوم بولسه، شول قوینی بیرمیچه، قوینك بهاسی بولغان بیش صوم آقچه‌نی بیرسه‌ده درست بولور.

بر یل اچنده نصاب آرتسه، آرتقان مالدنده زکات بیرو تییش بولور. مثلا بر کشینك یوز صوم قدر نصاب مالی بولوب، یل تولغانده یوز ایللی صومغه ییتسه، بو کشیگه یوز ایللی صومنك زکاتن بیرو واجب بولور.

انجو وجوهردن زکات واجبمی؟

انجودن، جوهردن زکات واجب توگلدر. اگر بو نه‌رسه‌لر صاتو اوچون آلونسه‌لر، زکات واجب بولور.

خاتونلرنك زینتلری اوچون بولغان آلتون، کمشدن زکات فرضمی؟

خاتونلرنك زینتلری اوچون بولغان، آلتون، کمش، زکات نصابینه ییته‌رلك بولسه، زکات بیرو فرض بولور.

نصاب مالینك بر جنسدن بولووی شرطمی؟

نصاب مالینك بر جنسدن بولووی شرط توگلدر؛ بر کشینك بر قدر آلتونی، بر قدر کمشی همده بر آز صاتو مالی بولوب همه‌سینك قیمتی، آلتون یاخود کمش نصابینه ییتسه، زکات لازم بولور.

زکاتده نیت نه‌رسه؟

Из фондов Российской национальной библиотеки

زکاتنی بیرگانده، یاخود زکات مالن آیروب قویغانده، شول مالنی زکات اوچون دیب نیت قیلو فرضدر.

زکاتنی نینده‌ی کشیلرگه بیرولور؟

فقیر، هم بورچلی کشیلرگه، آقچه‌لری بتکان یولچیلرغه «گرچه یورطلرنده نصابقه یتیه‌رلك ماللری بولسه‌ده» زکات بیرو درست بولور؛ مکتب، مدرسه‌لرده اوقوچی فقیر شاگردلرگه، همده ئوزینك محتاج قرده‌شلرینه‌بیرو آرتقدر.

نینده‌ی کشیلرگه زکات بیرو درست توگل؟

آتاسینه، آناسینه، بابا و ئه‌بیلرینه، بالالرینه، بالالرینك بالالرینه، ایر کشی خاتونینه و خاتون کشی ایرینه، زکات بیرو درست توگلدر؛ دخی نصاب قدری مالی بولغان بای کشیگه، باینك یه‌ش بالاسینه زکات بیرو درست توگلدر.

عشر

نینده‌ی نه‌رسه‌لردن عشر واجب بولور؟

یاکغر صووی، یاکه یلغه صووی بـله‌ن ئوسکان آشلقلردن، بال‌دن، یمشدن عشر بیرو واجبدر. عشر ماللری اوچون نصاب یوقدر؛ کوبمی آلونسه، شونك اوندن برینی بیرو واجب بولور. عشر بیروچینك بالغ عاقل هم بای بولو وی‌ده شرط توگلدر. زکات بیررگه درست بولماغان اورنلرغه عشر بیروده درست بولماس

فطره

رمضان صوکنده فطره بیرو نەرسە؟

بایلغی بولغان کشیگه، رمضان روزەسی صوکنده فطر کونینڭ تاڭی توغاچده، فطره بیرو واجب بولور.

فطر صدقەسی کمگه واجب بولور؟

حاجتندن آرتوب، نصابقه ییتەرلك مالی بولسه، شول کشینڭ ئوزی اوچون، فقیر بولغان صبی بالالری اوچون، فطر صدقەسی بیرو واجب بولور. خاتونی و بالغ بولغان بالاسی، همده بای بولغان کچکنه بالاسی اوچون، فطره بیرو، آتاغه واجب بولماس؛ بولارنڭ ئوزلرینڭ نصاب قدر ماللری بولسه، ئوزلرینڭ ماللرندن بیررلر. فطرەنڭ واجب بولووی اوچون بولغان نصابقه، یل تولو شرط توگلدر؛ عید کونینڭ تاڭی توغانده نصابقه ییتەرلك مالغه خواجه بولسه، فطر صدقەسی واجب بولور.

فطره، نی مقدار بیرولور؟

بغدایدن دورت قاداق، آرپادن سیکز قاداق مقداری بیرولور. بولارنڭ قیمتلرن بیروده درستدر. فطره، فقیر کشیگه بیرولور؛ بای کشیگه بیرو درست توگلدر.

Из фондов Российской национальной библиотеки

قربان

قربان عیدنده، قربان بوغازلاو نەرسە؟

فطرەبیرو واجب بولغان کشیگەقربان بوغازلاو واجبدر.

خاتونی وبالالری اوچون قربان بوغازلاو واجبمی؟

خاتونی وبالالری اوچون، قربان بوغازلاو واجب توگلدر.

قربانی قای وقت بوغازلانور؟

عید نمازندن صوڭ باشلاب، ذوالحجەنڭ اون ایکنچی کونی اخشام وقتینه قدر بوغازلاو درست بولور.

قربانغه نیندی حیوانلر بوغازلانور؟

قوی، صارق، کەجە، دەوە، یاخود صییر بوغازلانور.

بو حیوانلرنڭ هر برسی بر کشی اوچونگنه بوغازلانورمی؟

قوی، صارق، یاخود کەجە بر کشی اوچونگنه قربان قیلنور؛ صییر، یاخود دەوەنی ییدی کشی اوچون قربان قیلو درست بولور.

قربانلق حیوانلرنڭ یەشلری: صییر ایکی یەشلك، دەوە بیش یەشلك بولورغه تییشدر. قوی، صارق، یاخود کەجە بر یەشلك بولورغه تییشدر. بر یەشلەکلر شیکللی زور هم سیمز بولسه، آلتی آیلق قوی یاخود صارقنی قربان قیلو درست بولور.

Из фондов Российской национальной библиотеки

حج

نیندی کشیگه حج فرض بولور؟

حر، بالغ، عاقل هم ئوزی سلامت بولوب، بایلغی بولغان کشیگه عمرنده بر مرتبه حج قیلو فرضدر.

حج فرض بولو اوچون نی قدر بایلق کیره‌ك؟

تورا تورغان اویی و باشقه حاجت نه‌رسه‌لرندن آرتق بولغان، ئوزینه حجگه باروب قایتورلق، دخی شول وقتده جماعتلرینه آشارغه، کییه‌رگه و باشقه حاجتلرینه ییته‌رلك بایلغی بولورغه کیره‌کدر. بایلغی بولغان خاتوننگ حجگه بارووی اوچون، یانىنده ایری یاکه محرم قرده‌شی بولو شرطدر.

15004

حجنگ فرضلری نیچه؟

حجنگ فرضلری اوچدر: برنچیسی، احرام باغلی تورغان اورنده، احرامغه نیت ایتو و تلبیه ئه‌یتو یعنی (لبیك اللهم لبیك لا شریك لك لبیك ان الحمد والنعمة لك والملك لا شریك لك) دیب ئه‌یتو: ایکنچیسی وقوف یعنی عرفه کون توش وقتندن باشلاب نحر کونینگ تاڭینه قدر بولغان وقتده عرفات تاونده بر آز توقتاب تورودر. اوچنچیسی طواف زیارت یعنی نحر کونلرینگ برنده بیت اللهنی طواف قیلودر.

حجنك واجبلری نەرسەلر؟

نحر كونینك تاڭی بلەن قویاش چغو آراسندە، مزدلفەدە بر قدر توقتاب تورو؛ صفا بلەن مروە آراسندە یورو؛ نحر كونلرندە منادە تاشلر آتو؛ طواف وداع یعنی قایتور وقتدە بیت اللەنی طواف قیلو؛ احرامدن چققاندە چەچ آلدرو یاكە قسقارتودر.

احراملی وقتدە گناە اش قیلو، قر حیوانلرن آولاو، یاكە آولاوچیغە باردم ایتو، تگولگان كییم كییو، ایسلی مای سورتو، چەچنی، طرناقنی یاكە باشقە توكلرنی كیسو، صاقالنی تاراو، مایلاو، تەننی، باشنی صابن بلەن یوو كبی اشلردن صاقلانورغە تییشدر. بو اشلرنك برەرسن قیلسە، یا قربان بوغازلار، یایسە صدقە بیرر.

حج صوڭندە پیغمبرنی زیارت قیلو ایك ثوابلی بولغان مستحب اشدر.

Инв. 18006

Из фондов Российской национальной библиотеки

Татар.
3-4815/5а
Из фондов Российской национальной библиотеки